

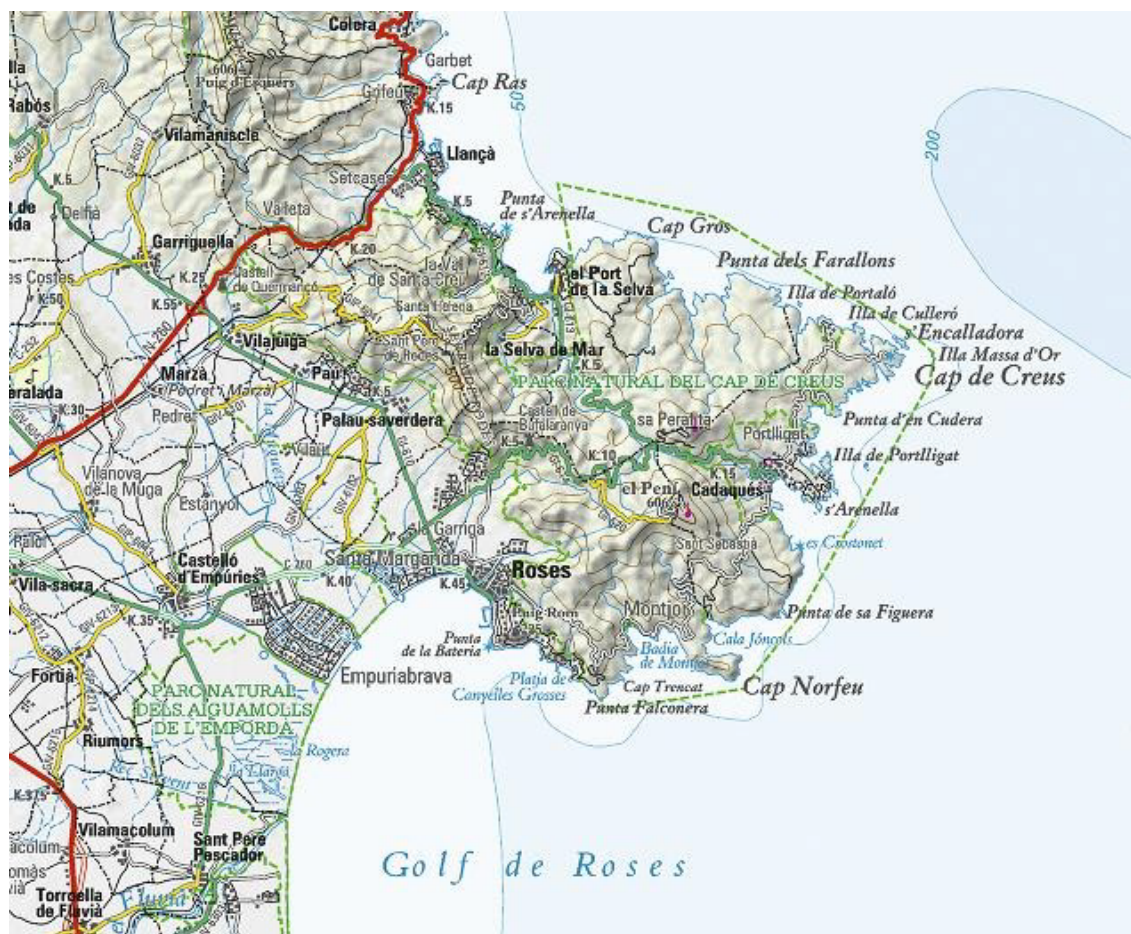
2· EL MEDI FÍSIC

2· EL MEDI FÍSIC

2.1 Situació

La península de Cap de Creus és un indret situat al nord del litoral català i representa la punta més oriental de la península Ibèrica (3º 19' 13" longitud E a la punta de Cap de Creus). Es tracta d'un bocí de terra d'uns 142km² que penetra al mar, tot quedant limitat per la Mediterrània en bona part del seu perímetre. Per la part interior, limita amb la plana del golf de Roses, des de Roses fins a Quermençó, passant per Vilajuïga; i amb la riera de la Valleta entre Quermençó i Llançà.

Tota l'àrea pertany a la comarca de l'Alt Empordà, i es troba dividida administrativament en els municipis de Llançà, el Port de la Selva, la Selva de Mar, Cadaqués, Roses, Pau, Palau-Saverdera i Vilajuïga.

Mapa 2. Mapa topogràfic 1:250.000 del Cap de Creus.
Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

El Parc Natural inclou la major part de la Península de Cap de Creus i l'altiva serra de Rodes o de Verdera i la major part del sector litoral. De fet, constitueix el primer parc natural maritimoterrestre declarat a Catalunya.

2.2 Geologia

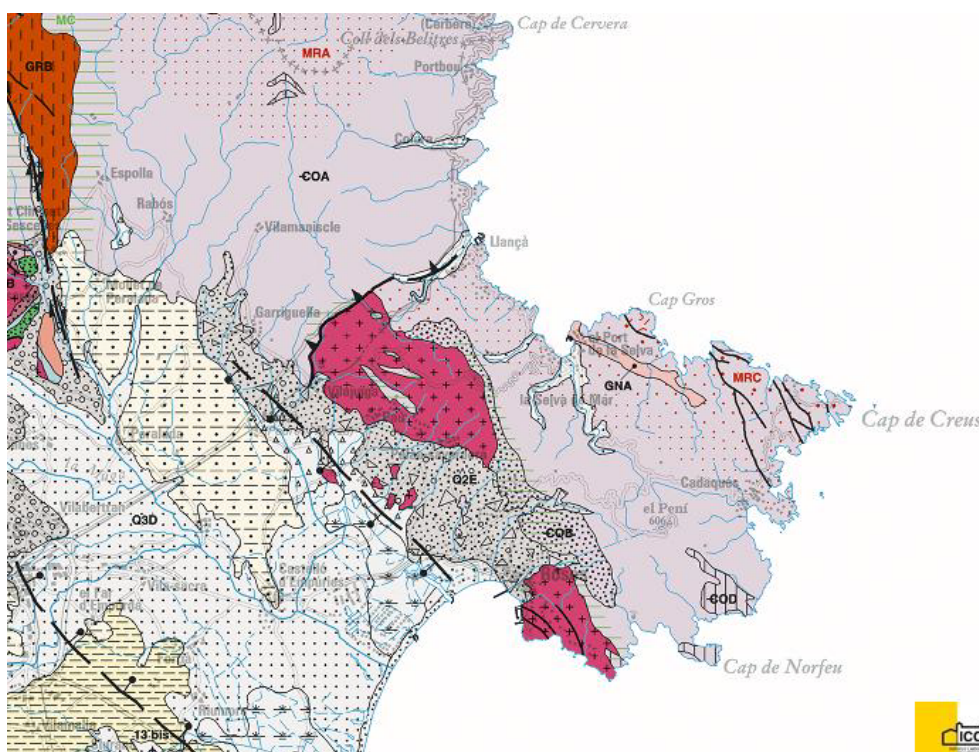
El Cap de Creus consisteix en l'endinsament dels Pirineus a la Mediterrània. D'aquesta manera, la línia de costa altera el seu traçat general per tal de resseguir un bocí de terra que penetra uns deu quilòmetres mar endins. És aquí on la serralada pirinenca culmina la seva extensió amb una petita ramificació muntanyenca envoltada de mar.

Geològicament, el Cap de Creus està format per una gran diversitat de minerals i de roques paleozoiques, de les més antigues de Catalunya, tant d'origen sedimentari com igni. El seu origen està lligat a la formació de l'antiga serralada Herciniana, els materials de la qual afloren posteriorment per efecte de l'aixecament pirinenc. De fet, constitueix la prolongació més oriental dels Pirineus axials.

S'hi poden distingir dues unitats: un conjunt extens de roques sedimentàries, més o menys metamòrfiques, amb intercalacions ígnies; i dos cossos granitoides, situats a la serra de Rodes. Els materials metamòrfics més abundants corresponen a les grauvaques, esquists i pissarres, però localment apareixen calcàries marmoritzades al cap Norfeu i gneissos al Port de la Selva.

Cal destacar també, la particularitat de les actuals formes erosives, producte de l'acció de la tramuntana i de les sals marines.

A la pàgina següent es pot visualitzar el mapa geològic de la zona de Cap de Creus. Així mateix, s'inclou també a l'annex, per poder-ne fer una millor visualització.

Mapa 3. Mapa geològic 1:250.000 de la zona de Cap de Creus.
Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

2.3 El relleu

Les muntanyes del Cap de Creus representen la continuació de la serra de l'Albera, i és constituïda per la serra de Rodes o de Verdera. El seu punt culminant és a Sant Salvador Saverdera (670m), situat entre les badies de Roses i de Port de la Selva. A partir d'aquest punt s'originen diferents ramificacions que configuren un relleu escarpat, dominat per barrancs i costes trencades. Les vessants tenen uns pendents molt pronunciats, que s'han anat configurant a través de l'acció erosiva de la xarxa hidrogràfica. La major part del terreny presenta uns pendents superiors al 20%, i no escassegen els pendissos amb inclinacions de fins el 35%. Les planes i els pendents suaus queden reduïts a certs altiplans i planes al·luvials de poca extensió.

2.4 El substrat edàfic

De manera potencial, seria d'esperar que els sòls dominants al Cap de Creus fossin prims i poc evolucionats, ja que bona part de la superfície compta amb pendents pronunciats. Aquesta topografia està altament sotmesa a l'erosió i això dificulta molt la formació de sòls profunds. Tanmateix, a les parts baixes de pendents menys forts i a les zones d'altiplà, seria esperable la formació d'estructures edàfiques més complexes.

Però la realitat és que la llarga tradició agrícola que caracteritza la zona, ha fet que pràcticament tots els terrenys del Cap de Creus hagin estat conreats alguna vegada o altra. L'home ha fet una transformació gairebé total dels sòls a través d'accions com són la creació de feixes, l'homogeneïtzació dels perfils pels remenaments de terres i una mala gestió que sovint ha conduït a una erosió més accentuada del compte.

És per això que actualment tot el territori està dominat per sòls poc evolucionats i estructuralment simples de tipus *Lithic xerorthent* (segons la classificació de la Soils Taxonomy System). Aquests sòls es caracteritzen per una sola capa de matèria orgànica de poca potència que s'estén directament sobre la roca mare, en aquest cas constituïda per granitoides o esquistos amb un major o menor grau de meteorització.

En bona part del Cap, el substrat és eminentment silícic. En menor mesura es poden trobar sòls calcaris a les zones d'aflorament de calcàries com són el cap de Norfeu i la punta Falconera.

2.5 La climatologia

Situat en plena regió mediterrània, el Cap de Creus es troba dominat per un clima de tipus *mediterrani* o *xerotèric*. Aquest tipus de clima es caracteritza per unes **precipitacions** que assoleixen pics màxims a la tardor i a la primavera, mentre que l'estiu està dominat per una clara escassetat hídrica. Al seu torn, la **temperatura** té el seu màxim a l'estiu, a la vegada que a l'hivern manté els seus mínims a valors moderats. El comportament combinat de les precipitacions i la temperatura dona lloc a un llarg període eixut estival, que oscil·la entre 1 i 8 mesos, i a una absència de períodes glacials.

2.5.1 Classificació bioclimàtica

El clima del Cap de Creus juga un paper molt important en la distribució de les espècies vegetals presents a la zona. Els principals factors implicats en la configuració del paisatge vegetal són la humitat i la temperatura, per bé que d'entre els dos, la humitat pren un paper més rellevant. La variabilitat de la disponibilitat hídrica al llarg de l'any, i especialment la manca que se n'esdevé durant l'estiu, fan que sigui el factor bioclimàtic limitant i, per tant, el responsable de la diferenciació del paisatge vegetal.

Segons la divisió bioclimàtica dels Països Catalans proposada per Bolós i Vigo (1984), el Cap de Creus es troba situat a la *regió de tramuntana*. Aquesta regió es

troba englobada en els climes mediterranis marítims subhumits i subàrids de terra baixa, per bé que en aquest cas presenta unes característiques més seques, amb almenys un mes peràrid, i amb una forta presència de vent sec de component nord: la tramuntana.

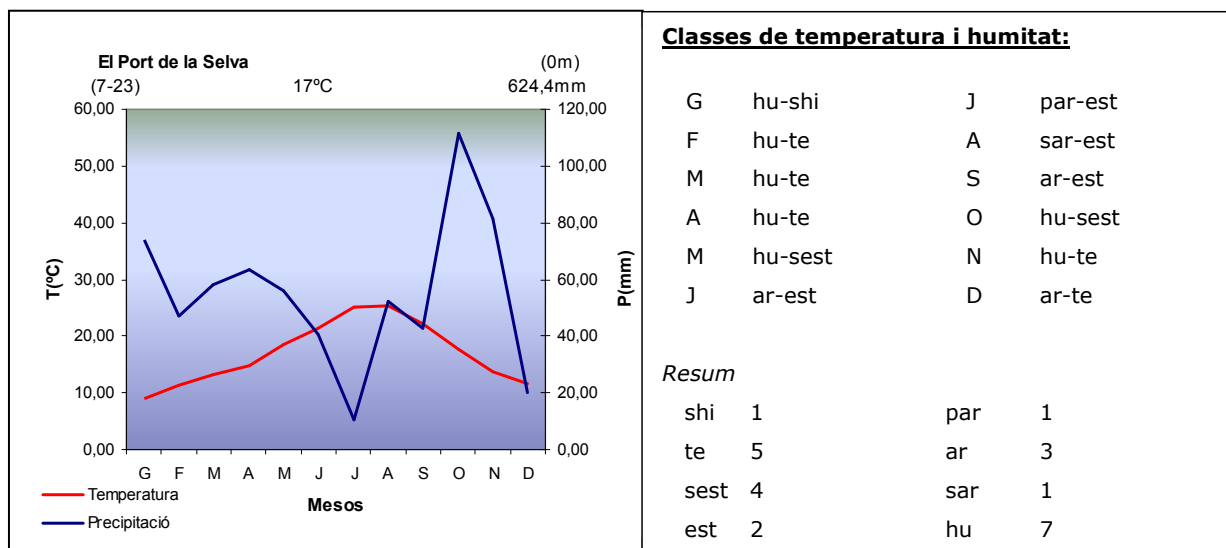

Figura 3. A l'esquerra, diagrama ombrotèrmic d'El Port de la Selva. A la dreta, classificació dels mesos segons les categories establertes per Bolòs i Vigo (1984) (Classes referents a temperatura: shi=subhivernal, te=temperat, sest=subestival, est=estival; classes referents a la humitat: par=peràrid, ar=àrid, sar=suàrid, hu=subhumit, hu=humit).

Aquest vent té un paper decisiu en la distribució de les espècies, ja que exerceix una acció mecànica destructiva sobre les plantes i, a més, n'accentua l'evapotranspiració. Fins i tot, a la zona de costa, té un efecte corrosiu fruit dels cristalls de sal que arrossega procedents dels aerosols marins.

Especialment a l'estiu, la tramuntana crea un ambient molt sec, que accentua encara més l'eixut estival. Aquest fet fa que l'aparició de **focs** en aquesta època esdevingui molt propícia, i que la pròpia acció del vent n'avivi l'activitat i en faciliti l'expansió.